

EXPUNERE DE MOTIVE

Prezenta inițiativă legislativă urmărește extinderea sferei persoanelor protejate prin incriminarea faptei de ultraj judiciar și în cazul executorilor judecătorești.

În acest sens, propunem aplicarea corespunzătoare a dispozițiilor art. 297 alin. (1)-(3) din Codul penal, care incriminează ultrajul judiciar, și în cazul faptelor comise împotriva executorilor judecătorești în exercitarea atribuțiilor sau în legătură cu exercitarea atribuțiilor acestora. Forma asimilată a ultrajului judiciar, reglementată în prezent la alin. (4) al aceluiași articol, este incidentă atunci când subiectul pasiv este un avocat. Motivul acestei extinderi l-a reprezentat rolul esențial al avocaților în înfăptuirea justiției.

După acest model, prin prezenta inițiativă legislativă propunem extinderea aplicării formei asimilate în cazul în care victima infracțiunii este executorul judecătoresc. Executarea silită reprezintă ultima fază a procesului civil și este înfăptuită de executorul judecătoresc. Jurisprudența constantă a Curții Europene a Drepturilor Omului a statuat că executarea hotărârilor judecătorești reprezintă o componentă esențială a dreptului la un proces echitabil, executarea fiind considerată parte integrantă a „procesului” în sensul art. 6 din Convenție¹. Astfel, executorul judecătoresc, investit cu autoritatea forței publice pentru aducerea la îndeplinire a actelor de executare, îndeplinește un serviciu de interes public, sub coordonarea și controlul Ministerului Justiției.

Obiectul juridic protejat de infracțiunea de ultraj judiciar este cel al înfăptuirii justiției, așa cum dispune denumirea Titlului IV, din care face parte. În concret, aceasta se referă la funcționarea nestingherită a procesului judiciar, asigurând justiției autoritatea și prestigiul necesare. Justiția nu poate fi înfăptuită în lipsa asigurării integrității fizice și psihice a magistraților și avocaților. Astfel, prin includerea avocaților în sfera de aplicare a art. 279 alin. (4) din Codul penal, legiuitorul a recunoscut explicit că nu doar magistrații, ci și ceilalți participanți indispensabili actului de justiție au nevoie de o protecție penală întărită, pentru a-și putea exercita atribuțiile fără presiuni, intimidări sau riscuri disproporționate adresate funcției/profesiei lor.

Același raționament este valabil și în cazul executorilor judecătorești în faza executării silite, în care au rolul principal. Orice acțiune violentă exercitată împotriva acestora, atunci când vizează atribuțiile lor afectează fără îndoială procesul de executare silită, lezând prestigiul autorității publice și al justiției. Aceștia pun în executare hotărâri judecătorești care vizează patrimoniul sau situația locativă a persoanelor executate silit, se deplasează frecvent la domiciliul ori sediul debitorilor, sunt însoțiți în teren uneori de organe de ordine publică, fiind direct expuși unor reacții violente din partea persoanelor executate silit. Executorii judecătorești reprezintă, în percepția publicului, „fața vizibilă” a statului în faza de executare silită. Din această perspectivă, tratamentul juridic diferențiat față de judecători, procurori și avocați – în sensul unei protecții penale inferioare – nu se justifică, câtă vreme valoarea socială ocrotită este aceeași: buna înfăptuire a justiției, inclusiv în faza executării silite.

¹ Hotărârea CEDO în cauza Hornsby c. Grecia, nr. 18357/91, 19 martie 1997

Cu atât mai mult, forma asimilată a ultrajului judiciar include chiar și membrii de familie a magistraților ceea ce arată o lărgire evidentă a sferei de cuprindere a persoanelor protejate de infracțiunea de ultraj judiciar. Din această perspectivă, literatura de specialitate arată că ultrajul judiciar trebuie analizat punând accent pe persoana protejată: magistrat, membru de familie al magistratului sau avocat și nu autoritatea judecătorească.² Aceasta implică o deplasare a nucleului interpretativ în sensul sublinierii importanței subiectului pasiv care îndeplinește funcția judiciară, putându-se accepta că norma penală întărește prestigiul autorității judiciare prin protecția specială a persoanelor cu funcții esențiale în acest domeniu. Această concluzie este demonstrată și de faptul că instanțele au interpretat noțiunea de „judecător” din infracțiunea de ultraj judiciar ca incluzând și judecătorii Curții Constituționale, care neîndoios au un statut profesional distinct de magistrați³.

Propunerea legislativă nu are impact bugetar. În ceea ce privește impactul social, va implica sporirea protecției penale a executorilor judecătorești prin aptitudinea de a reduce incidența comportamentelor violente sau intimidante împotriva acestora. În perspectivă, propunerea va putea consolida percepția publică asupra autorității actului de justiție prin executarea promptă a hotărârilor judecătorești.

Inițiatori:

MURARIU Oana - deputat USR

RUS Vasile-Ciprian - senator USR

ION Stelian-Cristian - deputat USR

DIMITRIU Alexandru-Paul - deputat USR

VĂDUVA Dumitru - deputat USR

GABRIEL ANDREACHE - deputat PNL -
Bogdan Sica - deputat PSD

MOLNAR ANDREI - DEPUTAT USR

GIL KAROLY - DEPUTAT USR

² Spre exemplu: S. Bogdan, D.A. Șerban, *Drept penal: partea specială: infracțiuni contra persoanei și contra înfăptuirii justiției*, Ed. a 3-a, Editura Universul Juridic, 2022, București, p.541. „Pe de altă parte, construcția normei și faptul că inclusiv membrii de familie ai judecătorului/procurorului/avocatului pot fi victime ale infracțiunii par a sugera că, de fapt, în acest cadru, chiar dacă într-o formulare „confuză” a legiuitorului, subiectul principal al infracțiunii a „devenit” persoana asupra căreia se realizează în mod efectiv actul de executare, ca purtător al autorității judiciare sau apropiat al purtătorului de autoritate. Discuția nu este deloc una fără miză, căci în funcție de corecta identificare a subiectului pasiv principal vom stabili și dacă se impune sau nu reținerea unei pluralități de infracțiuni în situația în care, în aceeași împrejurare, sunt lezați mai mulți magistrați/avocați, mai mulți membri de familie ai acestora sau o „combinație” între aceste categorii de persoane. În plus, tot prin raportare la concluzia cu privire la acest aspect vom putea determina dacă putem discuta despre o infracțiune de ultraj judiciar în formă continuată în situația în care agentul comite, la diferite intervale de timp, acte de agresiune asupra unor magistrați/avocați/membri de familie diferiți. Din punctul nostru de vedere, chiar dacă, aparent, infracțiunea pare a fi una contra înfăptuirii justiției și autorității judiciare, de fapt, în prim-plan se va afla persoana magistratului/avocatului sau membrul de familie al acestuia. Comiterea faptelor în circumstanțele specifice ultrajului judiciar trebuie tratată, așadar, la un nivel conceptual, ca o circumstanță agravantă a faptei la care acesta se raportează. Astfel, pe de o parte, pluralitatea de subiecți pasivi va atrage pluralitatea de infracțiuni atunci când inclusiv conform regulilor generale aceasta este regula.”

³ G. Bodoroncea, în G. Bodoroncea, V. Coclei, I. Kuglay (colectiv), *Codul penal: comentariu pe articole: art. 1-446*, Ed. a 3-a, Editura C. H. Beck, 2020, București, p.1128.

Propunere legislativă pentru completarea art. 279 din Legea nr. 286/2009 privind Codul penal

[illegible]

Propunere legislativă pentru completarea art. 279 din Legea nr. 286/2009 privind Codul penal

[illegible]